

Kupujte VOJNE BONDE!
Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio
Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!
The Oldest Slovene Daily in Ohio
Best Advertising Medium

VOLUME XXVI.—LETO XXVI. CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), NOVEMBER 9, 1943 STEVILKA (NUMBER) 262

Ruske armade hrumijo proti Poljski in Romuniji

Rusija bo plačala za vso pomoč, izjavlja Nelson

Napoveduje dolgo in trajno prijateljstvo med Ameriko in Rusijo

NEW YORK, 8. novembra. — Donald M. Nelson, predsednik nacionalnega odbora za vojno produkcijo, ki se je baš vrnil iz Moskve, je izjavil, da ga je premijer Josip Stalin osebno zaprosil, da bo Rusija plačala za vso pomoč, katero dobiva od Amerike.

Nelson je govoril na shodu, ki ga je priredil Kongres za ameriško - sovjetsko prijateljstvo.

Po tritedenskem obisku je Nelson prišel do zaključka, da ne obstaja med Ameriko in Rusijo najboljši odnos, ki se pravi, da obe deželi stojita na pragu dolgega in trajnega prijateljstva.

Pretežni del pomoči, katero je Rusija dobila od Amerike v sedanjih vojni, so bile pošiljave na podlagi lend-lease postav, katere znašajo do sedaj okrog dve milijardi in pol dolarjev.

Sporazum za medsebojno korist

Pogoji za tozadevno pomožno akcijo, ki so bili podpisani med Rusijo, Zed. državami, Britanijo in Kanado pretekli mesec, niso bili objavljeni. Toda med

Zapisega župana Frank Lauscheta

Včeraj dopoldne se je vršila zapisega župana Franka J. Lauscheta, ki se je odlikovala po svoji preprostosti. Vršila se je v veliki sobani poleg županovega urada ob prisotnosti okoli 100 oseb.

Župan Lausche je prvi demokrat v teku 30 let, ki je nastopil svoj drugi termin v Clevelandu. Dva termina je služil pred njim Newton D. Baker, ki je bil pozneje vojni tajnik v Wilsonovem kabinetu.

Zapisega je izvršil okrajni sodnik George Baer, ki je županov osebni prijatelj.

Lausche je po zapisigi podal kratko izjavo, v kateri je pozival Cleveland, da strne vse svoje sile za izvajanje zmage ter dal zagotovilo, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da se zaželeni cilj čim hitreje uresniči.

NELOJALNE ČAKA SMRT, IZJAVLJA HITLER

Firer prisega, da se bodo naciji borili do konca

LONDON, 8. novembra. — Adolf Hitler je imel danes za obletnico prvega nacističkega puča leta 1923, čigar pozorišče je bila neka monakovska pivska klet, uro dolg govor, v katerem je rekel, da se bodo Nemci fanatično borili do konca, nelojalnim elementom pa je zagrozil s smrtjo.

Hitler je v govoru, ki je bil oddan po radiju, nameril ostre puščice v razne smeri, ampak najostrejša je bila namenjena za domačo fronto.

"Jaz vem, da zahtevam od bojne fronte nekaj, kar se zdi skoraj nemogoče, je rekel nacistički firer, "ampak s tem skoraj nemogočim bomo izsilili odločitev, ki bo nam v prid."

Ne more izgubiti poguma

V poizkusu, da navduši Nemce k nadaljevanju vojnega napora, je Hitler rekel:

"Vse je mogoče, edino, kar je nemogoče, je to, da bi jaz kdaj izgubil pogum."

Berlinski radio je opisal pozorišče v pivski kleti, kjer se je vršila proslava, v besedah, ki so spominjale na predvojne razmere. Prostor je bil okrašen z zastavami, in zraven Hitlerja sta bila maršal Goering in notranji minister Heinrich Himmler, ki je obenem načelnik Gestapa.

Poziva k odprtju druge fronte

Hitler je izzival zaveznike, češ, da naj odpro drugo fronto

Ameriški poslanik v Argentini

Pred kratkim se je vrnil na svoje službeno mesto v Argentini ameriški poslanik Norman Armour, potem ko se je posvetoval z uradniki državnega departamenta. Argentina je edina južno-ameriška republika, ki še ni pretrgala stikov z osiščem.

NACIJI SE NAHAJAJO NA DIVJEM BEGU NA 80 MILJ DOLGI FRONTI

Včeraj so Rusi zasedli mesta Makarov, 115 milj od poljske in 140 milj od romunske meje

LONDON, 9. nov. — Rdeča vojska je včeraj za petami 12 razbitih nemških divizij, ki so bile pognane v beg iz razdejanega Kijeva, udarila skozi 60 vasi, pri čemur je bilo ubitih nadaljnih 1.500 Nemcev, in dosegla je točko, ki se nahaja samo 115 milj od stare poljske meje in 140 milj od romunske meje.

Komunikej, ki je bil objavljen v Moskvi opolnoči, je javil, da so Rusi prebrzeli reko Sviš, nakar so okupirali mesto Makarov, 28 milj zapadno od Kijeva, in bližnja kraja Višev in Motižin.

15.000 nacistov ubitih in 62.000 zajetih

Malo prej je Moskva naznaila, da so Nemci v Kijevu, ki so ga Rusi zavzeli v soboto po štiridnevem boju, od svoje prvotne posadke 180 tisoč mož, pustili 15 tisoč mrtvecev in 6.200 ujetnikov.

Rusi so razširili svoj predor pri Kijevu na 80 milj dolgo fronto, nakar so zasedli Gornjastajpol, 45 milj nad Kijevom in 10 milj zapadno od Dnjepra, in vrgli Nemce proti Pripetskemu močvirju.

Prodiranje južno od Kijeva

Rusi so tudi prodrli 45 milj daleč južozapadno od Kijeva in se sedaj bližajo mestu Fastov, ki leži na črti, vodeči proti Rumuniji.

Nemški radio je objavil naznailo, ki se glasi: "Nastala je situacija, ki jo obe strani smatra za kritično."

Moskovski radio je včeraj podrobno opisal boj za Kijev, ki so ga Nemci pred begom iz mesta skoraj totalno uničili.

Rečeno je dalje, da so nacističke čete po umiku iz Kijeva začele z divjim begom tekom katerega so vojaki metali proč municijo, orožje in celo obleko. Ceste so bile tako natrpane, da je bilo mnogo Nemcev v zmedu povozenih od svojih lastnih motornih vozil.

Obnova bojev na severnem sektorju

Moskovski radio je včeraj poročal, da so Rusi obnovili ofenzivo na severnem sektorju centralne fronte, južozapadno od mesta Nevel, in da so dospeli do obronkov Polotska, ki leži samo 20 milj od stare poljske meje.

V Kavkazu se Rusi še vedno borijo, da izboljšajo svoja oporišča na polotoku Kerč, ki bo služil Rdeči vojski v akciji, da se Krim očisti ostankov nacističkih čet.

VILE ROJENICE

Pri poznani družini Mr. in Mrs. Frank (Tino) Modic, 6025 St. Clair Ave. so se pretekli teden zglasile vile rojenice in pustile so v spomin zalo hčerko, drugo v družini. Mati in dete se dobro počutita. Družina Modic vodi gostilno poznano pod imenom "Tino's Cafe", na omenjenem naslovu. — Naše čestitke!

Jugoslovanska vlada in moskovski sporazum

KAIRO (O.N.A.) — Osebnosti, ki govorijo za jugoslovansko vlado, pozdravljajo sporazum na širokih osnovah, dosežen v Moskvi, toda trenutno še ne morejo dati nobenega komentarja glede posledic tega sporazuma v pogledu njihovih posebnih problemov.

Z zadoščenjem konstatirajo, da ni prišlo do delitve Evrope v posamezne interesne sfere, in da ostane vsa Evropa skupna skrb vseh treh velesil.

Ker je malo upanja, da bi mogli zavezniki prineseti na Balkan izdatno pomoč še to zimo, ogroža patriote v Jugoslaviji najhujša zima, kar so jih do zdaj doživeli. Nobene možnosti ni videti, da bi bilo mogoče doseči sporazumno akcijo na bojnem polju med Mihajlovičem in Titom. Dejstvo, da je Mihajlovič vojni minister pa celo izključuje možnost sporazuma med Titom in tukajšnjo jugoslovansko vlado. To kljub temu, da se Tito — vsaj kolikor znano — ni še nikdar odprto izrazil proti kralju. Tudi ako bi prišlo do tega, da bi bilo treba izbirati strogo v skladu s vojaškimi interesi, in ne glede na vprašanje hvalečnosti, tudi tedaj bi bila odločitev med Titom in Mihajlovičem težka, kajti Mihajlovič je vodja odpornih elementov v Srbiji in kot tak se smatra kot nenadomestljiv.

NAZNANILO POGREBOV

Pogreb Mrs. Jennie Dobnikar se bo vršil v petek ob 9. uri zjutraj iz Jos. Zele in sinovi pogrebnega zavoda, 458 E. 152 St. v cerkev sv. Marije in nato na sv. Pavla pokopališče. Doma je bila iz St. Jurja, ne Cenčur.

Pogreb Franka Milharčiča se bo vršil v četrtek ob 8:15 uri iz Jos. Zele in sinovi pogrebnega zavoda, 6502 St. Clair Ave., v cerkev sv. Vida in nato na Calvary pokopališče.

DOSPTEL NA POGREB

Na pogreb očeta je dospel Pvt. Joseph S. Palkovich, z Fort Eustis, Va. Pogreb se vrši v sredo ob 9. uri zjutraj iz pogrebnega zavoda A. Grdina in sinovi.

Snežni viharji zaprli šole v državah na Srednjem zapadu

CHICAGO, 8. novembra. — Države srednjega zapada je včeraj obšla zima s snežnimi viharji, ki so ustavili promet na cestah, zaprli šole in povzročili velike prometne zavire.

Največ snega je padlo v Minesoti, Iowi, Nebraski in obeh Dakotah, ampak prizadete so tudi sosednje države. Ponekod je padlo čevljev ali več snega.

Snežni vihar v Weeping Waters, Nebraska, je skoro za 24 ur odrezal od sveta 50 šolske mladeži in 15 odraslih oseb na neki gasilniški postaji. Bili so osvobojeni danes popoldne, ko se je česte očistilo snega.

Snežni plugi, ki so bili poslani na pomoč štirim avtobusom v bližini Gretna, Nebraska, so obtičali v snegu, nakar se je na pozorišče moralo poslati nadaljnje naprave, da se je izklopalo avtobuse in snežne pluge.

Šole po mnogih krajih v Minesoti so ukinile pouk, ker otroci radi snežnega viharja, ki divja že tri dni, ne morejo v šolo. Zične komunikacije so ponekod pretrgane, busni promet je zelo oviran in potniška letala so prisiljena čakati, dokler se vreme ne izboljša.

AMERIKANCI PLUJEJO PREKO VOLTURNE

SMRTNA KOSA

Včeraj dopoldne je umrl v Polyclinic bolnišnici po par dnevni bolezni pljučnici Miroslav (Fred) Meden, ki je bil svojočasni poznan kot eden najboljših kegljačev v naselbini. Pokojni je bil 47 let star in doma iz Cerknice na Notranjem, kjer zapušča mater, brata in dve sestri. Bil je samski, mirnega značaja in priden delavec. Zadržal tri leta je delal v Patterson Supply Co. Stanoval je 15 let pri družini Petrovič, na 1091 East 67 St. Bil je član društva Ribnica št. 12 S. D. Z. V Chicagu zapušča tri bratrance. Pogreb se bo vršil iz Grdinovega pogrebnega zavoda v četrtek dopoldne v cerkev sv. Vida in na Calvary pokopališče.

Slov. Del. Dom podpira delo Združenega odbora južnoslovanskih Amerikancev

Direktorij Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. je na svoji zadnji seji odobril sklep, da se pošlje prispevek Združenemu odboru južnoslovanskih Amerikancev, in se pošlje pisatelj Louisu Adamiču pismo, ki se glasi kot sledi:

Mr. Louis Adamič, predsednik "Združenega odbora južnoslovanskih Amerikancev" Milford, New Jersey.

Veselo spoštovani Mr. L. Adamič: Direktorij Slovenskega delavskega doma, Cleveland - Collingwood, Ohio, je na svoji zadnji

Nove zavezniške zmage na Pacifiku; 63 japonskih letal uničenih

Iz južozapadnega Pacifika se javlja o novih zmagah zavezniških orožja nad Japonci. V teku zadnjih par dni so se vršili veliki zračni boji, v katerih so ameriški in avstralski avijatiki uničili 63 japonskih letal.

V bojih je bilo zadetih tudi več japonskih bojnih ladij, ki so bile težko poškodovane. Največja bitka se je vršila v Bismarckovem morju, kjer je bilo zadetih nič manj kot 12 japonskih bojnih ladij.

To je drug skeleč udarec za japonsko moč na morju v teku nekaj dni. Koncem prošlega tedna so zavezniška letala uspešno bombardirala skupno več japonskih ladij, pri čemer sta bili pogreznjeni dve krizarki.

Kupujte vojne bonde in vojno-varčevalne znamke, da bo čimprej poraženo vose in vse, kar ono predstavlja!

Na 14-dnevni dopust je prišel Eddie A. Skapin, sin poznane družine Mr. in Mrs. Skapin, 16017 Holmes Ave. Obenem je bil povišan v narednika in je graduiral iz Aerial Gunnery School, v Las Vegas, Nevada.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST" Urednikova pošta

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6331 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINE)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
For One Year — (Za celo leto) \$6.50
For Half Year — (Za pol leta) 3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year — (Za celo leto) \$7.50
For Half Year — (Za pol leta) 4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year — (Za celo leto) \$8.00
For Half Year — (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Male države in moskovska konferenca

NAPISAL KAROL HARTMAN

(Male države sicer niso bile na moskovski konferenci, so se pa kljub temu prav dobro odrezale. Nekatere posledice moskovskega sporazuma za male države so navedene v naslednjem članku washingtonskega dopisnika Overseas News Agency, Karola Hartmana).

Akoravno so bile določbe moskovskega sporazuma pred vsem triumf složnosti med štirimi velikimi silami — Anglijo, Rusijo, Zedinjenimi državami in Kino — so vendar tudi male države dobile tam svojo polno mero izglede v bodočnost.

To svojo zmago so tudi zaslužile s svojim borbenim naporom. Še več zaslug si bodo pridobile, korak za korakom, ko se bo približevala zaželjena ura osvoboditve. Četudi njih predstavniki niso sedeli v zboru posvetovanj sovjetske prestolnice, je vendar treba priznati, da je bila zaščita njihovih interesov dobra, prav tako vestna, kot so imeli pravico, da zahtevajo in pričakujejo.

Pol ducata izmed uradnih izjav, katere je prinesla moskovska konferenca, se bavi v najvišji meri z interesi malih držav. Le malo jih je bilo pričakovanih — ako je sploh kdo mislil, da bodo prišle — in skoro vse to tako formulirane, kot bi jih bilo sestavilo 30, ne pa samo 3 zunanji ministri. To so naslednje deklaracije:

1. Predstavniki 4 velesil so izjavili, da pripoznavajo potrebo, da se ustanovi čim preje mogoče splošna mednarodna organizacija, katere temelj bo načelo enakopravnosti neodvisnosti vseh miroljubnih narodov.

V preprostih besedah pomeni to, da bodo imele vse države zedinjenih narodov — pa bodisi najmanjših — svoj glas v mednarodni skupščini, ki bo varuh prihodnjega mira — prav kot ima vsaka država pri nas — tudi najmanjša — dvoje glasov v našem senatu. Sovjeti so bili baje temu načelu nasprotni, akoravno je tradicija mednarodnih odnosov, ker so smatrali, da bi bilo nena ravno, da bi pomenil glas Rusije ravno toliko, kot n. pr. glas Haiti-ja ali Luksemburga. Toda dejansko bi v vsakem mednarodnem zboru seveda glas Rusije imel ogromen odmev.

Sovjetska Rusija pa je vseeno sprejela načelo "enakopravnosti neodvisnosti" tudi o priliki formacije administrativnega zbora podpore in obnove zedinjenih narodov. V tem zboru, ki bo začel poslovati 10. novembra, bo centralni komite štirih velesil najbrže odločil o večini vprašanj osnovne politike, akoravno bi jih mogla petorica katerih koli malih držav po teoriji proglasiti, na splošnem, velikem zboru.

2. Predsednik Roosevelt in premiera Churchill in Stalin, so podpisali skupno izjavo, ki se zaklinja, da bodo nacistični vojni zločinci "poslani nazaj v dežele, v katerih so zagrešili svoje podle zločine, tako da bodo mogli biti sojeni in kaznovani po zakonih teh osvobojenih dežel."

Predsednik Roosevelt je podal slično izjavo že dne 21. avgusta 1943, toda v Moskvi je bilo prvič, da so dali vsi trije voditelji treh največjih zaveznikov slovesno obljubo vsem od nacistov zasadenim deželam, da bodo mogle soditi same svoje krvnike. Jasno je, da bodo narodi, ki so največ trpeli pod nacistično tiranijo, najstrožji sodniki. Znano je tudi, da se nekateri evropski politični predstavniki boje, da ne bi popust napetosti, ki bo nastopil po vojni, povzročil neke tendence k dobrodušni popustljivosti, posebno na Angleškem in v Zedinjenih državah.

Spominjajo se namreč, da je tudi po pretekli vojni versajski mir zahteval, da se kaznuje vojne zločince. Predložen je bil seznam od 900 zločincev, a komaj 45

Urednikova pošta

"My Native Land"

Piše M. I. Lah

Izšla je pričakovana knjiga, pisana po našem slovenskemu pisatelju Louis Adamiču v angleškem jeziku in predno se u- sojam nadaljevati, naj takoj iz- razim željo, da naj bi izšla tudi v slovenskem ali pa v vseh jezi- kih jugovzhodne Evrope. Knji- ga je napisana za ameriško ali svetovno javnost toda piše o nas, in piše tako, kakor imamo mi Slovenci malo knjig napisanih.

Louis Adamič ni nikdo stra- šil, da bi pisal v kakih satirah resnični položaj. Napisal je di- rektno, mrzlo - resnično. Kakor on sam in mi mrzimo vse, kar se je godilo nam, našim prade- dom in vse, kar se dogaja tam danes. Znano nam je, da ame- riška javnost menda najmanj pozna razmere v tem delu Evro- pe.

Nastala je celo že prislovice v javnosti o skrivnostnem in "nepojmljivem Balkanu." Med tem ko sto tisoči nas, ki z ro- kami ustvarjamo Ameriki bo- gastvo, so v splošnem bolje po- znani prebivalci vzhodnega o- točja nego mi. Predstavljali so nas vedno le oni, ki nam niso bili naklonjeni. Zato smo sploš- no vsi Slovani prepogosto nale- teli v privatnem in javnem živ- ljenju na ljudi, ki so imeli o na- ši kakovosti že ustvarjeno mne- nje — predsodke. — Louis A- damič je v skoraj vseh svojih knjigah prednašal ameriški javnosti vzroke takemu pojmo- vanju in podcenjevanju.

V svoji novi gori imenovani knjigi je pa obrnil pero proti naši domovini odnosno Jugosla- viji in jugovzhodni Evropi. Dvo- mim, da bi imeli Jugoslovani kaj bolj informativnega kot je to zadnje njegovo delo. Kdor še sedaj ni spoznal Balka- na in tam živčih narodov z mnogimi vzroki, zakaj se prav- zaprav vršijo vedno borbe, naj prebere to knjigo.

Vsak človek ima razum, mi- sli in kot rečemo ideje. Pisate- lji, ki studirajo potek sedanjih velikih dogodkov imajo tudi svoje ideje in jih v korist ljud- stvu napišejo, da tudi ono ra- zume položaj za danes in tudi kaj nam prinese jutri.

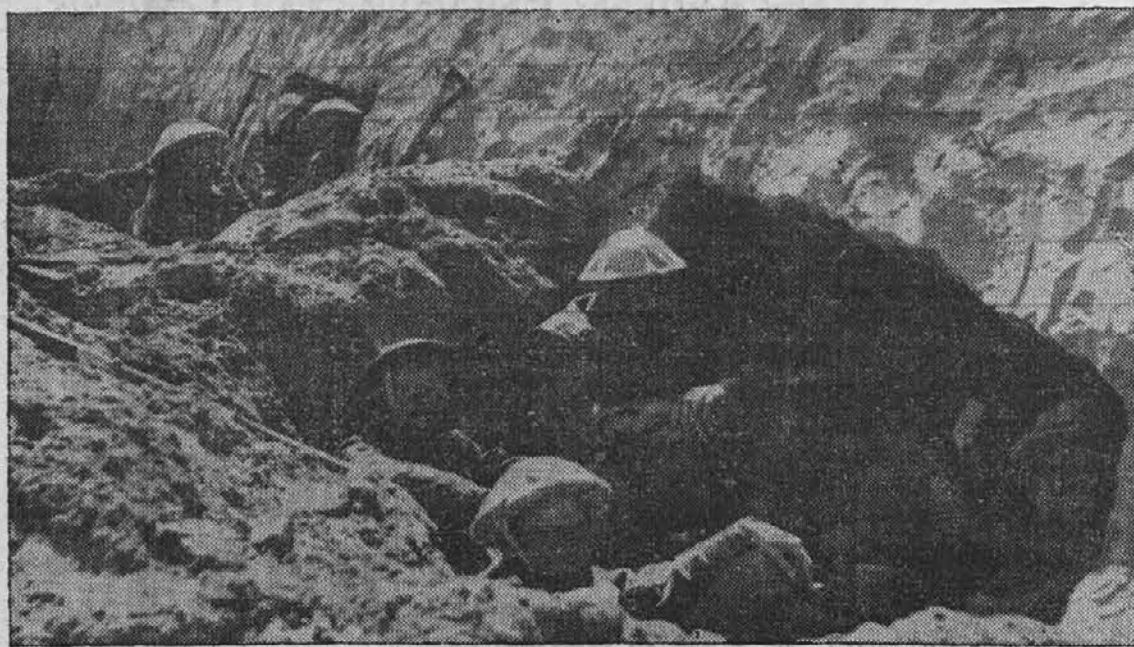
Louis Adamič je vse to storil. Posvetil je na naše razmere kot mogočni žarkomet, češ tu ima- te! Mar so ljudje in narodi od- govorni ako so bili stoletja predmet preganjanja in zatira- nja, ko je ta zemlja bila na po- tu stoletja skoro vsem evrop- skim monarhom in zatiralcem, ta jugovzhodni polotok Evrope, kjer so se vršili boji med vzhod- om in zapadom? Zemlja naj- bolj krvava po srednjeveških verskih bojih! Tu ti narodi, ki jim je še v krvi navada, da branijo svoje domove izza turških upadov: to so današnji gerilci, ki se bijejo v obupnih manjši- nah po gozdovih. Ta borba pro- ti osištini silam jim je obrnila misli na Rusijo. Združitev s Slovani v skupni odbor proti nositeljem gorja in stoletnega tlačanstva. Ne samo na polovi- co ampak popolno samoosvobe- tev želijo. Nastali so partizani, staro mehkuzno vodstvo in vla- da, ki je bežala, nima več pri- znanja med ljudmi. Vstali so novi neomahljivi voditelji, ki gledajo smrti v obraz z prezi- rom. Tem sedaj narod sledi. To

Angleški in francoski učenja- ki ter modroslovci so učili, da naj bodo pred zakonom vsi lu- dje enaki, da je ljudstvo samo izvor in vir vse moči v državi in da ima v tej suverenosti tudi popolno pravico si urediti ob- last po svoji volji in po last- nih potrebah. Utrdilo se je na- ziranje, da posamezni stanovi ne morejo in ne smejo imeti no- belih posebnih gospodarskih in političnih pravic: ljudstvo tvori eno samo enakopravno celoto, država pa ima nalogo, da te- skupnosti vselej in povsod u- streže, da čisti in uveljavlja nje- staro mehkuzno vodstvo in vla- do, ki je bežala, nima več pri- znanja med ljudmi. Vstali so novi neomahljivi voditelji, ki gledajo smrti v obraz z prezi- rom. Tem sedaj narod sledi. To

Ne le posamezni stanovi, mar- več ves narod naj po svojih za- stopnikih sodeluje pri uredbi in upravi države. Tem ljudskim zastopnikom se morajo predlo- žiti je bilo pozvanih pred najvišje sodišče v Leipzigu v Nemčiji. Sojenih je bilo vsega skupaj 12, in od teh jih je bilo 6 oproščenih, a ostalih 6 je dobilo lahke kazni zapo- ra. Vsi obsojenci so bili častniki nižjega reda, in so ve- ljali pozneje za narodne mučnike.

(Dalje jutri.)

Angleži se poslužujejo sovražnikovih zakopov

Ko so angleške čete prodrle skozi maretno linijo, so se poslužile zakopov, ki so jih osištne čete skopale, za skrivališča.

je narod Slovenije in štiri peti- ne Jugoslavije.

To stradalajo ljudstvo čaka, da pride odlok velesil, kdo bo vladal tem narodom. S puška- mi v rokah na tisoče obupno ča- ka zime 1943 odkod pride po- moč.

Med tem je treba vzdrževati borbo s številnejšim in bolj o- boroženim sovražnikom. Edino Jugoslovani izmed vseh drugih okupiranih evropskih narodov so pokazali odpor, s katerim so morale Hitlerjeve armade raču- nati.

Ali to ni dovolj veliko zname- nje ljudske volje po svobodi. Takih in sto drugih primerov nosi ta knjiga, ki je neprecen- ljiva posebno v teh važnih ča- sih za vse nas. Naj ne bi bilo slovenske družine ali jugoslo- vanske kjerkoli je še doma čut za našo kri, da bi ne bilo v do- mu te važne knjige. Naša mla- dina posebno, pa mi, ki smo pri- šli preko morja, bomo našli v nji mnogo, česar nam še ni bi- lo znanega.

Popisi državnikov ter politi- nih zapletljajev, razvoji pred- vojne poškodbe ter grozote ma- sakrov po okupaciji naše zem- lje, vse to in mnogo drugega dela knjige izredno zanimivo. Slike in karikature ti pa prive- žejo oko z realnimi dogodki, ki odmevajo danes skozi svet.

Vsakdo izmed nas bo našel v knjigi precej novega, povprečni naš človek pa mnogo. Louis A- damič je nedvomno mnogo žrt- voval, da je za nas to knjigo iz- dal. Kot lemež pri plugu orator- ja, reže nam novo brazdo k plo- doviti skupnosti slovanstva. — Naj ne bo slovenske hiše, kjer ni te važne knjige doma!

Veliki francoski prevrat in njegove posledice

Angleški in francoski učenja- ki ter modroslovci so učili, da naj bodo pred zakonom vsi lu- dje enaki, da je ljudstvo samo izvor in vir vse moči v državi in da ima v tej suverenosti tudi popolno pravico si urediti ob- last po svoji volji in po last- nih potrebah. Utrdilo se je na- ziranje, da posamezni stanovi ne morejo in ne smejo imeti no- belih posebnih gospodarskih in političnih pravic: ljudstvo tvori eno samo enakopravno celoto, država pa ima nalogo, da te- skupnosti vselej in povsod u- streže, da čisti in uveljavlja nje- staro mehkuzno vodstvo in vla- do, ki je bežala, nima več pri- znanja med ljudmi. Vstali so novi neomahljivi voditelji, ki gledajo smrti v obraz z prezi- rom. Tem sedaj narod sledi. To

Ne le posamezni stanovi, mar- več ves narod naj po svojih za- stopnikih sodeluje pri uredbi in upravi države. Tem ljudskim zastopnikom se morajo predlo- žiti je bilo pozvanih pred najvišje sodišče v Leipzigu v Nemčiji. Sojenih je bilo vsega skupaj 12, in od teh jih je bilo 6 oproščenih, a ostalih 6 je dobilo lahke kazni zapo- ra. Vsi obsojenci so bili častniki nižjega reda, in so ve- ljali pozneje za narodne mučnike.

(Dalje jutri.)

žiti v pregled in odobritev tudi finančne zadeve, torej vsi do- hodki in stroški, ki so jih do- legle državni krmilarji skrbno prikrivali nepoklicnim očem na- vadnega ljudstva.

Da bo pa ljudstvo kos tem novim nalogam, zato je skrbela doba takozvane prosvitljenosti za zboljšanje šolstva, pisatelji so pošiljali med ljudstvo obilo poučnih in leposlovnih knjig, in kot nova duhovna velesila je časopisje nastopilo zmagovalno pot za izobraževanje naro- dov.

Ti francoski in angleški mo- driani 17. in 18. stoletja so s svojimi nauki uspešno pomagali rušiti vero v nedotakljivost in nespremenljivost dotlej veljav- nih državnih uredb, družabnih in cerkvenih razmer: zagovar- jali so versko strpnost in uni- čenje vseh predprav gospodu- jočih slojev svetne in duhovne gosposke, znanost naj se osvobodi vseh spon in ozirov, pro- glasi naj se svoboda obrti in trgovine, kmet se mora oprosti- ti graščakovega jarma in ljud- stvo naj prevzame del odgovor- nosti pri vladarskih poslih. Ta- ko šele bi postal iz podložnika pravi državljani in iz tega samo- zavestni nosilec ter predstavi- telj narodnostne misli.

V zvezi z razdrapanimi no- tranje-političnimi in gospodars- skimi razmerami je ta veliki preokret v vsem tedanjem miš- ljenju povzročil na Francoskem veliko revolucijo. Razsipnost na pariškem kraljevem dvoru in mnoge vojske so povzročili, da so večino državnih dohodkov požrlé že same obresti.

Da bi odpomogel temu ne- vzdržnemu stanju, je kralj Lu- dovik XVI. sklical leta 1787 plemstvo in višjo duhovščino k zborovanju, da bi mu dovolili novih davkov.

Ker pa ti niso ustregli njego- vi želji, je kralj v tej stiski skli- cal v začetku maja 1789 sploš- no glasovanje vseh stanov.

Tu se je dotlej zastopavjeni tretji (to je meščanski) stan- sklical kot narodna skupščina. Ta si je nadela kot prvo in glav- no nalogo, da preustroji drža- vo, ne pa da razpravlja o de- narnih težkočah, ki so tlačile dvorne kroge.

Dne 20. junija so si meščan- ski poslanci prisegli, da se ne razidejo poprej, dokler ne bodo sklenili za državo ustave, kot osnovnega zakona, po katerem naj se vlada ljudstvo, dajejo postavne in urejeje sodna ter u- pravna oblast. Ustavodajna skupščina (konstituenta) je bila odsej dalje na Francoskem prva in edina merodajna držav- na oblast.

Ko je kralj zbiral v okolici Pariza večje število čet in je odpoklical pri ljudstvu priljub- lenega ministra Neckerja, so dne 14. julija 1789 revolucionarji naskočili in zavzeli utrjeni pa- riški dvorec Bastiljo, kjer so bile ječe za politične kaznjence.

Ta dan so pozneje vsako leto slovesno praznovali kot narodni praznik. Je pa to tudi dogodek neizmerne važnosti za vesoljno zatirano in tlačeno človeštvo.

Kajti neposredno nato je sle- dila dne 4. avgusta ona spomin- ska nočna seja narodne skup- ščine, ki so jo pozneje hvaležni meščani in kmetje imenovali bo- žansko, zakrknjeni plemiči pa brezbožno. In vendar so na tej seji tudi zastopniki privilegira- nih stanov (duhovščine in plem- stva) naravnost teknovali med seboj, da položijo na žrtvenik prosvitljenosti, pravičnosti in splošnosti vse svoje dotedanje predprave.

Vsemu so se hoteli odpoveda- ti, kar je ločilo Francoza od Francoza. Sklenili so rešiti kme- ta graščinskega robstva (tla- čanstva), odpraviti sodno pravi- co graščaka in omejiti njegove lovske ugodnosti; zahtevali so, da se odpravijo vse davčne o- prostitve, ki so na škodo gospo- darsko šibkejših slojev vsakdo naj ima pravico se potegovati za uradniška mesta v državni in vojni upravi; odpravijo naj se dalje vse obrtne zadruge (cehi) in vse predprave posameznih mest ali pokrajin, kakor tudi vsako pobiranje desetine; uki- nejo naj se samostani, cerkve- no premoženje pa naj je last vsega naroda; pisma o podelje- nem plemstvu in grbih, viteški redi in še številne druge pred- pravice so bile takrat razveljav- ljene.

To je dolga vrsta odredb, ka- tera vsaka zase pomenja veli- kanski preobrat v vsem javnem življenju in v marsičem dobro- ta tlačnemu prebivalstvu. Na sklepih, ki jih je sprejela v oni glasoviti noči od dne 4. avgu- sta 1789 francoska narodna skupščina, sloni ves današnji družabni red. Odprla se je pro- sta pot vsakomur, da si je svo- bodno volil svoje delo in svoj poklic. Ni bilo več odločilno ali si bil rojen plemič ali meščan; s svojim delom in z lastno zmožnostjo so se ti odprla vr- ta do vseh poklicev. Res da so bile vse te pridobitve v vihar- jih naslednjih let po zablodah nekaterih, ki so jih ljudske množice proglasile namah za svoje voditelje, s prelito krvjo drago odkupljenih. Ali zgodo- vina — tudi najnovejših dni — nas uči, da se še noben napre- dek v usodi narodov ni izvršil brez resnejših pretresljajev in brez težjih žrtv. Po bridkosti velikega petka donijo iz daljave glasovi k velikonočnemu vstaje- nju.

Med preprostim ljudstvom je dobivala vedno več pristašev stranka jakobincev, ki so za- htevali popoln preobrat celo- kupnega obstoječega družabne- ga ustroja. Kljub temu pa bi se morda dal nenadni razsul vsega obstoječega preprečiti, ako bi nekateri preradikalni poslanci ne bili izsilili sklepa, s katerim so bili vsi člani ustavodajne

skupščine izključeni od pravice, da bi mogli biti izvoljeni v novo poslansko zbornico.

Ta naj bi sklepala o novih za- konih, ki so bili potrebni v ti- stem hipu, ko je bila uveljav- ljena nova ustava.

S tem pa je prešla vsa oblast v roke neizkušenih mož, ki so med množico uživali tem večji ugled, čim bolj nespravljive so se kazali: ljudje, ki jih včeraj še nihče ni poznal, so bili nenado- ma postavljeni k državnemu kr- milu, kjer so se izkazali le s svojo vladohlepnostjo, domišlja- vostjo, spremenljivostjo ter kru- tostjo in bili vredni vrstniki a- zijskim despotom. — Pripomni- ti je še, da so bili skoro vsi glavni kolovodje tega gibahja o- svobojeni v smrt po pristavih lastne stranke. Konec tem zme- dam je napravil takrat mladi general Bonaparte, ki si je pri- dobil na bojiščih mnogo slave; Francozi so namreč morali bran- iti svoje revolucionarne pridobitve z vojsko proti skoro celi Evropi, kamor so zanesli svoja revolucionarna načela.

Francozi so na teh pohodih trikrat prišli v naše kraje, in zadnjikrat (l. 1809) so v naših deželah ustanovili novo državo Ilirijo, katera je obstojala štiri leta, do popolnega poraza Fran- cozov.

Lahi so vsi enaki

"Bazovica", list, ki ga izdaja na Bližnjem vzhodu jugoslovans- ki odbor izpod Italije je obja- vil še pred kapitulacijo Italije naslednji članek:

"Laški poplah"
V tukašnjem bitenu, ki ga izdaja "Liberia Italija", je moč- no zajokal "antifascista di pri- ma ora", g. Italico. Izkoristil je ta mož neomejeno širokogrud- nost britanske demokracije in se s tipično laško perfidnostjo obregnil ob načrte, ki jih Italija pripravljajo zavezniki.

V svojem "meneštronu", ki mu je dal naslov: "Non arzigogoliano", z drznostjo in prepo- tenco odgovarja majorju Ste- phen K. Hallu. Zlasti ga je zbe- del v oči prvi pogoj premirja v Italijo, ki pravi, da bodo zavez- niki spoštovali italijanske meje iz leta 1914. V frazeologiji ta protifasistični zopet žonglira z Mus- solinijevimi pripovedkami o 600.000 mrtvih v prvi svetovni vojni.

Ze sama ta ogromno pretira- na trditev je Mussolinijev pla- gijat, ki jasno priča o najintim- nejši zlahti med fašisti in an- tifasisti.

Da temu gospodu odgovor- mo, bi ga morali najprej vpra- šati, ali je bilo treba teh 600- 000 italijanskih mrtvecev zame- njati s 600.000 živih Jugoslo- vanov, ki jih je Italija leta 1920 izsilila od antante in jih z naj- ogabnejšimi sredstvi poiskovala pretvoriti v "pure italiane".

Ce je ta nadomestek za Itali- jo obenem tudi njen vojni cilj, potem mu lahko tudi po tem — po- čisto mesnatem računu — po- vemo, da je v sedanjih vojni Ju- goslavija na žalost že davno v svojih žrtvah nadoknadila 600- 000 italijanskih mrtvecev iz pr- ve svetovne vojne. Saj g. Itali- co ne more zanikati, da je bilo v Bosni in Hercegovini, v Črni gori in Srbiji, v Sloveniji in Dalmaciji po italijanskem za- hrbnem orožju pobitih naj- manj 600.000 Jugoslovancev.

Ali je g. Italico pozabil, da so Pavelica in njegove razbojnice izvežbali in oborožili Italijani? Mi tega nismo pozabili!

"OPATOV PRAPORŠČAK"

SPISAL FR. REMEC

(Nadaljevanje)

— Gospod pl. Glogvic, je dejal, da ste podel človek, ki ste bili v vojski in poštenja. Glogvica je to žaljenje hudo udarilo. Ves reč je postal in začel:

— Ti nesramni hlapec, ti se me ne žališ?

Rovan pa je ostal miren in je pljunil pred Glogvico.

— Zakaj ga ni Glogvic kar ubil? se je oglasil opat s trnim glasom.

— Morda ni imel poguma, je pripomnila Margareta.

— Rovana je nadaljeval pripovedovalec, je torej ostal pokojen miren. Pljunil je in dejal:

— Gospod pl. Glogvic, za to, kar ste storili na samostanski postaji, mi daste zadoščenje z vojske. Vi ste onečastili mojo čast in zato vas pozivljam na boj — na življenje in na smrt. Eden izmed naju zapusti kraj uri svet.

— In kaj je rekel Glogvic? je vprašala vojvodinja.

— Glogvic se je ustrašil in ni bil odgovoren, je dejal pripovedovalec.

— Zakaj pa vidva nista udarila na tega Rovana, je togotno zakričal opat. Trije bi bili udarili enega zmogli.

— Morda bi ga bili zmogli, je pripovedovalec, ali gotovo ne. Rovana je junak. Sicer pa je Rovana tudi k nama obrnil in rekel:

— Če v boju z gospodom pl. Glogvicem zmagam, sem tudi Vama na razpolago.

— Kako je bilo dalje, je vprašala vojvodinja.

— Glogvic se je dolgo branil, je nadaljeval pripovedovalec. Celo psoval je Rovana. Ta pa se ni za to zmenil. Naposled pa mu je zavrela kri in udaril je Glogvica z roko po ustih s tako silo, da je Glogvic skoro omahnil. In sedaj se je vnel boj. Glogvic je zgrabil meč in začel udrihati po Rovanu. Ta je imel jako kratek meč, Glogvic pa dolgega in zato sem mislil, da mora Glogvic zmagati. Toda Rovana se je spretno branil. Sicer ga je Glogvic nekajkrat prasil po obrazu, do živega mu pa ni mogel. Naenkrat je Rovana planil kakor strela proti Glogvicu. Ta je Rovanu prebodel roko, Rovana pa mu je sunil svoj kratki meč v prsi. Glogvic je omahnil in padel.

— Zakaj mu nista priskočila na pomoč? se je srdil opat. Lepa junaka, ki ju navaden hlapec užene.

— Premilostni gospod opat, je dejal pripovedovalec ponosno, midva nisva razbojnika. Glogvic je bil dolžan dati Rovanu zadoščenje. Sicer pa Rovana ni hlapec, nego svoboden mož in če je bil vreden, nositi Vaš prapor, premilostni gospod opat, potem mu mora vsak vi-tez in sam vojvoda dati zadoščenje.

— In kaj je bilo potem? je vprašala vojvodinja.

— Rovana je stopil pred mene in pred mojega tovariša in dejal, da nama je na razpolago.

— In vidva sta to hvaležno odklonila! se je rogal opat.

Pripovedovalec je nekoliko zardel. Opatovo očitjanje ga je speklo.

— Odklonila, da, premilostni gospod opat, je rekel z odločnim poudarkom. Nama ni Rovana nikakega zadoščenja dolžan in midva njemu tudi ne, ker nista bila pri tisti dogodbi na pristavi udeležena. Kar sta imela Glogvic in Rovana, to sta viteško poravnala in to naju nič ne briga. Sicer pa je samo častno za Rovana, da se je hotel tudi z nama bojevati, dasi je imel več ran in prebodoeno roko.

Opat ni odgovoril, nego mrkih pogledov zrl predse v tla. Pripovedovalec pa je nadaljeval:

— Ponesla sva Glogvica na grad, ker je bilo sem najbližje. Rovana je naju spremil do vrat. Tu se je poslovil. Dejal je, da je vsakemu na razpolaganje, kdor želi od njega zadoščenja.

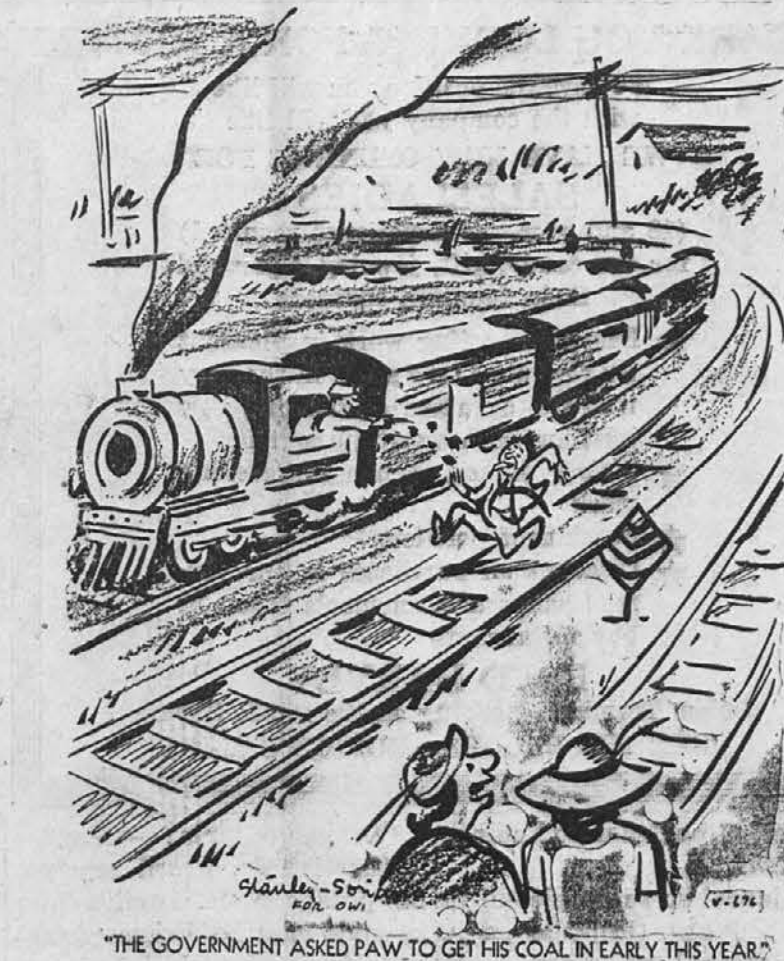
V dvorani je zavladovala tišina. Vsi so bili zaglobljeni v svoje misli in nihče se ni zmenil za mrliča.

Čez nekaj časa je vstala Margareta. Pokleknila je poleg postelje in opravila kratko molitev, potem pa odšla. Kmalu so ji sledili tudi drugi. Posli so prinesli nekaj gorečih sveč in jih postavili kraj postelje, potem pa tudi odšli. Mrlič je ostal sam in zapuščen.

XXII.

V zatiškem samostanu je smrt Pavla Glogvica povzročila nekako paniko, zlasti ker je bil Rovana napovedal, da tako, kakor z Glogvicem, obračuna z vsemi, ki so se udeležili orgije na samostanski pristavi.

Velikaši, ki so se mudili kot gostje in opatovi varuhi v samostanu, so nagovarjali opata, naj udari z oboroženo silno na smrečko grajščino in naj se po-

lasti Rovana, velikaši bodo že skrbeli, da Rovana ne bo živ ujet. Toda opat ni pritrldil temu načrtu, ker je vedel, da bi s tem povzročil splošen kmet-ski punit.

— Tako daleč naših kmetov še nismo pokristjanili, da bi smeli z njimi početi, kar bi hoteli, tako je podučeval opat velikaše. V tem kranjskem kmetu tiči še nekaj paganskega duha, nekaj ponosa in opornosti ima še vedno. Navadno se pač plazijo pred duhovnikom kakor pes, a časih se le zave, da je človek. Tak sicer ni več, kakršen je bil nekdanj. Časih je bil kakor volk, če se mu je zgodila kaka krivica, zdaj smo mu vtepli že toliko kristjanske sužnosti, da prenaša batine in krivice. A tako daleč pa ga le še nimamo, da bi poljuboval bič, s katerim ga tepo. Čez nekaj stoletij bo drugače. Kmetje imajo v Rovana neomajno zaupanje, in če bi se mu kaj zgodilo, bi to mi krvavo plačali.

Velikaši so izprevideli, da ima opat prav in zadovoljni so bili, ko jim je opat povedal, da že ima natančen in zanesljiv načrt, kako se na tihem odkriža Rovana.

Predvsem je opat dovolil zatiškim menihom, da so smeli zopet svobodno hoditi iz samostana. Svojim privržencem med menihi je naročil, naj hodijo med ljudi in naj jih pomirijo glede dogodkov na pristavi, obenem pa naj jih naščujejo proti Rovanu.

Menihi so bili nove svobode silno veseli. Pogrešali so jo težko in njihova nezadovoljnost je bila velika, kajti moliti in delati jih ni veselilo. Komaj je opat razglasil svojo odredbo, so se menihi kar vsuli iz samostana. Hodili so po hišah in po krčmah, popivali cele noči in se časih s kmetijskimi fanti tudi spoprijeli in pretepali. Živel so

porabil v to, da je začel na svojo roko tajno vojsko proti opatu. Sedaj je mogel zopet stopiti v zvezo s svojimi prijatelji v Ljubljani, z vicedomom in z grofom Ortenburškim in delati priprave, da odstrani opata.

Pri tem je predvsem računal na Rovano pomoč. Rovana je bil pravi mož, ki je mogel nastopiti proti opatu, in zato je priporočil Markvard kar prežal na priliko, da se snide z Rovanom. A trajalo je dolgo, predno se je ta prilika ponudila. Rovana je namreč moral paziti na svojo varnost, kajti če bi ga bili opatovi velikaši dobili v roke, bi ga bili brez usmiljenja ubili.

Nekega večera pa se je priporočil Markvardu vendar posrečilo, da je našel na Rovana. Markvard se je iz št. Lamberta peš vračal v Zatično, ko sta prijezdila Rovana in njegov prijatelj Matija.

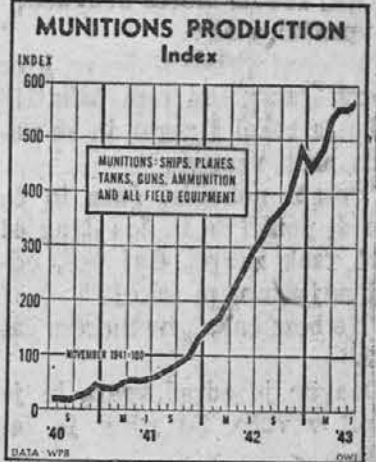
Že od daleč je spoznal Matija priporja in ker ni bilo videti drugega človeka, se je ustavil, da bi se s patrom Markvardom malo pošalil.

(Dalje prihodnje)

Opomini glede racijoniranja

Procesirana hrana: Znamke X, Y in Z so dobre do 20. novembra. Zelene znamke knjižice št. 4, A B in C v veljavi do 20. decembra.

Gasolin: Znamka A—8 za tri galone skozi do 21. novembra

NERVOUS, RESTLESS HIGH-STRUNG, BLUE FEELINGS

On "Certain Days" Of The Month?

Do functional periodic disturbances make you feel nervous, irritable, cranky, fidgety, tired and "dragged out"—at such times?

Then start at once—try Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound to relieve such symptoms. Pinkham's Compound is made especially for women. Taken regularly—it helps build up resistance against such distress. Thousands upon thousands of women have reported benefits! A grand thing about Pinkham's Compound is that it contains no harmful opiates. It is made from nature's own roots and herbs (plus Vitamin B.). Here's a product that HELPS NATURE and that's the kind to buy! Also a fine stomachic tonic! Follow label directions. Worth trying.

Lydia E. Pinkham's VEGETABLE COMPOUND

1900

1943

Naznanilo in zahvala

S tužnim in žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je nanaglomla preminil naš nadvse ljubljani soprog in skrbni oče

JOSEPH LOZAR

Blagopokojnik je preminil dne 7. septembra. K večnemu počitku smo ga položili dne 9. septembra po opravljenih cerkvenih obredih v cerkev sv. Lovrenca in nato na Calvary pokopališče.

Pokojnik je bil 42 let star. Doma je bil iz vasi Vrtočina na Primorskem, odkoder je prišel v Cleveland pred 21. leti. Tam se zapušča starše, brata Antona in Vinkota, sestro Mary pa v Argentini. Bil je član društva Mir, št. 142 S.N.P.J.

Najlepša hvala vsem, ki so položili tako krasne vence h krsti našega dragega soproga in očeta, ter vsem, ki ste darovali za sv. maše, ki se bodo brate za mir in pokoj njegove duše. Enako najlepša zahvala vsem tistim, ki ste darovali v gotovini.

Iskrena hvala vsem, ki ste prišli pokojnika pokropiti, ko je ležal na mrtvaškem odru, pogrebem, ki ste nosili krsto in vsem, ki ste se udeležili njegovega zadnjega sprevoda na mirovdor.

Hvala tudi vsem, ki ste dali svoje automobile brezplačno, kot tudi kanoniku J. J. Omanu za opravljene cerkvene obrede. Lepa hvala pogrebniku Louis L. Perlatu za vso naklonjenost in vsestransko pomoč ter za izvrstno urejen pogreb.

Se enkrat bodi izrečena hvala vsem skupaj, ki ste nam na en ali drugi način izkazali svoje sočutje.

Ti, dragi soprog in dobri oče, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška zemlja. Ostal nam boš v spominu dokler se enkrat vsi skupaj ne združimo na kraju večnega mira, kjer ni ne trpljenja ne solz.

Zalutajoči ostali:

ANTONIA, soproga;
JOSEPH in ROBERT, sinova;
DOLORES, hčer;

Louis Krapenc, Jim Lozar, Tony Lozar, Frank Lozar, bratrancei.

Cleveland, Ohio, 9. novembra, 1943.

Gray Hair?

NEW VITAMIN RESTORES NATURAL COLOR

Free Booklet Tells Of Thrilling Discovery; New Hope For Millions

One of the most sensational scientific discoveries of modern times is an anti-gray hair vitamin that restores natural, normal color to gray hair in nature's own way. Scientific investigation has revealed that gray hair, in many cases, may be due to a vitamin deficiency. Scientists have also discovered the particular vitamin that is necessary to restore color to the hair in such cases. Reports of tests made indicate remarkable results. Not a dye—not a tint—not a drug—not a medicine! It is a valuable food supplement. If you are among the millions of people who find themselves handicapped, in business or socially, because of gray hair, mail coupon below (or write) for free booklet about this marvelous new vitamin discovery. There is no cost or obligation, so send today.

United Vitamin Products, 9 W. Washington St. Chicago, Ill. Dept. 5

Send me FREE BOOKLET about the new ANTI-GRAY HAIR VITAMIN.

Name _____

Address _____

City _____ State _____

I've been looking at a car that wasn't there

I WENT window shopping again yesterday.

I stared into a big, empty automobile showroom downtown—and pretty soon I saw a car.

She was kind of different from the bus I'm driving now. She was long, sleek and powerful-looking. The windshield went clear around her. There were no gears to shift. The cooling system was sealed—you never touched it.

She had synthetic rubber tires that wear like iron. And fast? Man! With that new high-octane gas her motor certainly packed a beautiful punch!

So—I made up my mind to buy her, then and there. And I will, too. One of these days, after the war's been over for a while, I'll walk in and drive her home. And I'll slap the money for her right down on the counter.

You see, I'm in the Payroll Savings Plan. Been in it ever since it started in my plant. Every single payday, I'm tucking away all I can in War Bonds.

That money's going to come back to me in ten years—and bring more money with it. Four dollars for every three.

I get a real kick out of thinking how that money's piling up for me. Money that's going to let me have some of the things I've always wanted to have—do some of the things I've always wanted to do.

Chances are, you're already in the Payroll Savings Plan—buying War Bonds—doing your bit. But don't stop there. Raise your sights! Do your best!

YOU'VE DONE YOUR BIT—NOW DO YOUR BEST!

BOOST YOUR BOND BUYING THROUGH THE PAYROLL SAVINGS PLAN

This advertisement is a contribution to America's all-out war effort by

DOLG

Povest

CIRIL DREKONJA

(Nadaljevanje)

Brata sta zadela koše na rami in sta odšla skozi vrata v noč. Siro na klopi so samevali. Kup se je stisnil. Hiša je bila kakor okradena. —

Par dni pozneje je prišel Dragar mimo Košana. Stopil je v hišo in vprašal po gospodarju. Nanica ga je poklicala. Dragar je stopil naprej v izbo, za njim Košan. Ko sta bila sama, je spregovoril prvi:

"Veš, tako je, rabim nekaj. Denarja nimam pri rokah. Na posodo ne bom jemal. Pobrignaj se in mi pripravi tisočak!"

Košanu so se zašibile noge; prebledel je.

"Kaj res ne moreš drugače?" je vprašal plaho.

"Res ne! Poišči si denar, kjer moreš, jaz ne morem čakati!"

To je rekel Dragar in se napotil proti vratom.

"Potrpi nekoliko časa in če moreš, poišči za ta čas drugje! Tebi vsak zaupa. Saj veš, odkod naj vzamem takoj?"

"Ne bom čakal, ne morem čakati."

Dragar je odprl vrata in je stopil v vežo. Za njim je šel Košan.

"Potrpi, počakaj!"

"Ne bom, ne morem."

Košan je stal v veži prepaden, kakor okamenel. V usneših so mu zveneale zadnje Dragarjeve besede: "Ne bom, ne morem." Nič ni vedel, kam naj nameri korak. Izba je molčala v gluhi tišini, zakajena veža je zijala z enim samim črnim očesom vanj. Le v glavi mu je šumelo: "Ne bom, ne morem."

X.

Zvečer so se Košanovi posvetovali, kaj naj bi ukrenili, da bi zadovoljili Dragarja. Zbrani so bili okoli ognjišča. Siloma in na kratko so si odgovarjali. Na vseh je bil vidna zadrega, kakor bi se sramovali pogovora. Najteže je tekla beseda Košan. France je sedel na robu ognjišča in drezal s šibo v žerjavico.

"Kam naj se obrnem?" je vprašal Košan in pogledal v ženo.

France je molčal in risal črte po pelu.

"Ti, France, misli in poskrbi; ti si kriv, da je tako," je pripomnila Nanica od zadaj.

"Nič nisem zakrivil, ravnal sem, kakor je bilo prav."

"Svetuj zdaj, govori!" se je oglašil oče.

"V svet pojdem in zaslužim," se je odrezal naglo France, a je nenadoma obstal z besedo, kakor da bi se bil zavedel lahko-miselnosti, ki jo je izrekel.

"Da se zasluži, je treba časa in vsak nima sreče," je izustila s pomislekom mati.

France je pomolčal, nato je spregovoril:

"Morda bi posodil Zagričar."

"K Zagričarju ne grem za nobeno ceno. Dragar in Zagričar se ne gledata lepo. Zaman bi bila pot."

"Obrnite se pa do Seljana! Recite, da bo samo za nekoliko časa. Potem grem v svet in zaslužim. Do takrat bo že počakal."

"Ali misliš, da bo posodil?" se je obrnil Košan vprašujoč v ženo.

"Poskusi, morda nam odpo-more!"

"Poskusil bom. — E, Bog pomagaj je!"

Nanica je odšla spat; Andrej se je zgubil skozi vrata; Košan je odkreval v hlev, da pogleda še enkrat, ali je pri živini vse v redu. France in mati sta ostala sama.

"Ti misliš res v svet," ga je vprašala pritajeno.

"Res. Dolgo že mislim na to."

"Kaj bi hodil od doma! Če delaš, setudi tu preživiš. Sreča v svetu ni gotova."

"V svetu je morda sreča, doma je ni. Ko bi bili prosti, bi se vrnil in bi bil doma najsrečnejši."

"Bojim se sveta. Koliko jih pokolje! Zapravi se, d a ni nič več iz njih. Ali niso najlepše naše njive in naše senože-ti?"

"Rad jih imam, a zdaj ima še Dragar roko na njih."

"Dobro premisli, France! Misli tudi name in na očeta!"

"Doma boste že delali kako; saj sta še Andrej in Nanica. No, sicer pa še ni padla zadnja beseda."

"Premisli in ostani!"

"Ne morem obljubiti, mati."

Ko se je odpravljal France spat, je čutil, kakor da leži nad domom svinčena teža. Zdelo se mu je, da strme okna in zidovi vprašujoče vanj: kaj bo?

Naslednji večer se je napotil Košan k Seljanu. Skozi okna vaških hiš je prosevala medla svetloba. Iz kuhinj in izb je prihajal šum; ljudje so opravljali večerna dela.

Košan je stopal s težkim korakom navzdol po klancu. V nogah je čutil težo in olesene-lost. Hodil je pritajeno, kakor bi se bal, da ga kdo ne opazi in ne ugane poti. Čim bolj se je bližal Seljanovi hiši, tem bolj je zadrževal korake. V srce mu je legla tesnoba. Najrajši bi se bil vrnil.

Prišel je pred hišo in postal. Nastavil je uho in je prisluško-val, če ni kak tujec v hiši. Slišal je samo domače glasove. Po-časi, neodločno je odprl vežna vrata ter vstopil. Ustavil se je

ARE YOU LOOKING FOR A JOB?

We have the position you will like with the company you will like

WE HAVE NOW OPENINGS FOR SALESLADIES

(18 and over—no experience required) for our candy, gift, jewelry, cigar and Soda fountain counters

- ★ Easy, interesting work in pleasant surroundings... in the very nerve-center of the city, now bustling with war-time activity
- ★ Good salary, bonus for evening work
- ★ Permanent positions
- ★ Discount on purchases in our various shops and on meals taken in our restaurants

FRED HARVEY

Union Terminal Building on the Public Square
SEE MR. BROOKS, SHOPPER'S MART

za vrati in pogledal po kuhinji. Pozdravil je.

Seljanovi so se spogledali in uprli oči vanj. Gospodar ga je sicer spoznal po glasu, a je vendar dvignil leščerbo, ki je gorela na ognjišču:

"Ti si, Košan! Le stopi sem k svetlobi!" je dejal gospodar.

"Kako ste pri vas zadovoljni z letošnjim pridelkom?"

"Za silo je, hvala Bogu. Še jesen, da bi bila lepa, da bi nagrabili steljo."

Košan se je približal ognjišču. Zadrege se popolnoma ni mogel iznebiti. Seljanka ga je pogledala in se mu nasmehnila v dobrovoljnosti, kakor imajo njavdo gospodinjje, če pride kdo v hišo.

Košan je molčal. Težko mu je bilo načeti vprašanje. Naposled je le izpregovoril:

"Ti, Seljan, par besedi bi rad govoril s tabo!"

"Lahko, lahko!" je odgovoril gospodar. Hišni so se zopet spogledali; gospodinja se je nasmehnila. "Kar v izbo stopiva!"

Odšla sta v izbo. Tam sta sedla na peč. Seljan se je obrnil do njega z vprašanjem v očeh.

Košan je vedel, da mora sedaj govoriti, a beseda mu ni hotela iz ust. Dušila ga je v grlu; v prsih je čutil težo, kakor še nikdar. Zastokal bi bil najrajši.

Zagledal se je v molek z debelimi lesenimi jagodami, ki je visel na rožancu pri zdiču. Gledal je jagode, nanizane eno za drugo, gledal je veliki križ na koncu molka, a bilo mu je, kakor da ničesar ne vidi. Nato je oslonil komolce ob kolena in podprl glavo z dlanmi. V Seljana si ni upal pogledati; govoriti ni mogel.

"Kaj pa je hudega?" je vprašal Seljan.

Košan je začutil v sebi nekoliko moči. Beseda ga je zbolela v grlu, skrivna moč jo je porinila naprej:

Dragar me terja. Rekel je, da mu moram vrniti tisočak takoj. Prišel sem k tebi, da mi posodiš. Globoko se je oddahnil po teh besedah.

"Dragar te terja? — Hm."

"Imeti hoče. Prosil sem ga, naj počaka. Noče. Usmili se me; za malo časa bo. France se na-pravlja v svet, zaslužil bo in potem vrnemo. Pa tudi če bi ne šel; grunt je še vedno vreden, da se ti ni bati izgube."

Zopet se je Košan oddahnil.

"Hm, hm! Sitna je ta reč. Nič nisem navzkriž z Dragarjem."

"Če bi bil z Dragarjem navzkriž, bi bil tudi z mano. Kdor je bil z njim sprt, je bil jezen tudi name, pa če je imel vzrok ali ne. Tako je bilo vedno do sedaj."

Seljan se je zamislil. Moža sta gledala v tla.

"Ali pa si moral biti ti jezen na tistega kakor Dragar?"

"Tudi tako je bilo; je moralo biti."

"Veš, taka stvar ne gre tako lahko. Posoda brez vknjižbe ni varna. Na prvem mestu pa je vknjižben Dragar."

"Moj Bog, ali se ne zaneses name? Pa se vknjiži!"

"To stane."

"Bom trpel jaz."

V tem je stopila v sobo Seljanka. Radovednost ji je sijala z obraza. Oslonila se je ob peč, položila roke nanjo ter uprla vprašujoče oči v moža:

"Kaj se pogovarjata?"

"Dragar ga terja, pa je prišel k nam, da bi mu posodil."

"Zakaj je tako usiljen; saj mu ne manjka denarja."

Košan je težko odgovarjal. Pri zadnjih besedah je skomignil z ramami in se zamislil.

"Kaj praviš ti?" je vprašal Seljan.

Žena je nategnila obraz in skomizgnila z rameni.

"Hudo je, hudo," se je obrnila do Košana.

"Hudo je," je pritrdil Košan. Na srce mu je nalegala znova tesnoba. Skoro sključil se je pod težo notranje bolečine. "Ali bo kaj?" je švignilo mimo njegove duše. Zravnal se je. Jezik je bil razvezan. Težava v srcu je silila na dan. Oprijel se je besede:

"Tako je hudo, da ni mogoče

povedati. Poskusiti je treba. Kolikokrat se zbudim ponoči, o polnoči, ob dveh, ob treh in začnem misliti. Mislim in mislim, ugibljem. Do obupa mi je hudo. Kakor otrok sanjam, kako se bom rešil in bom potem miren in srečen; a zopet vidim vse črno pred sabo. Vzajem molek v roke in začnem prebirati jagode. Tudi moliti ne morem zbrano. Mnogokrat me dobi zor budnega. — Hudo je, hudo!"

Seljan in Seljanka sta poslušala zamišljena. Žena je ob koncu vzdihnila, gospodar je uprl oči proti stropu.

"Res, poskusiti je treba, potem človek ve," je pristavil s tišjim glasom. Čez čas je vprašal: "Od kdaj je nadloga na vaši hiši?"

"Moj oče je pravil, saj o tem ni rad govoril, da smo se zadolžili takrat, ko so kmetje odkupovali grofovsko posest. Moje-ga očeta oče se je zadolžil."

"Tudi jaz sem nekaj takega slišal. A ni bil sam, dolžni so bili tudi drugi, pa so odplačali."

Košan je zganil z rameni:

"Ne vem, kako so gospodarili predniki; oče, vem, da je bil skrben in varčen, jaz tudi ne zapravljam. Preveč je; ko bi bil dolg manjši, bi človek že počasi odplačeval. Saj ne rečem; polje je lepo, pridelki so dobri, živino imamo, a vse nič

(Dalje prihodnjik)

SEZNAM

S KOM MORETE POMAGATI K ZMAGI

MASCOBE IN MASTNI ODPADKI
Prodajte vašemu mesarju

KOVINSKI ODPADKI
Povprašajte v vaši mestni dvorani

SHRANITE STARE CASOPISE
Pokličite PR. 6100 za odpremo

KOSITERNE SKATLJICE
— Operite jih
— Strite jih
— Shranite jih
— Oddajte jih

Pobiranje v Clevelandu:
na vzhodni strani:
prvo nedeljo v mesecu;
na zapadni strani:
tretjo nedeljo v mesecu

REAL DISCOVERY FOR HIGH BLOOD PRESSURE

Dangerous High Blood Pressure (Essential Hypertension) is usually marked by distressing symptoms such as dizziness, throbbing headaches, sleeplessness and nervousness. If disregarded, this may lead to Heart Trouble, Stroke, Paralysis, Hardening of the Arteries or Kidney Trouble. Diamonex, discovery of a heart specialist, is designed to quickly aid in the relief of these distressing symptoms.

A Chicago resident says: "I suffered from High Blood Pressure for several years with increasingly severe throbbing headaches, dizziness and shortness of breath. I showed the Diamonex formula to my doctor and on his advice, tried the treatment for two weeks under identical conditions as previous treatments. Within only three days my bad headaches and dizzy spells were gone. My high blood pressure was reduced and I sleep fine."

Diamonex goes directly to work in three different ways to aid in the relief of these dangerous symptoms. Results are speedy—within as short a time as two weeks sufferers often find that Diamonex has accomplished 75% of the total reduction possible with this formula. If you suffer from High Blood Pressure you may try DIAMONEX without risking a penny. To introduce this wonderful treatment to a million new sufferers this liberal trial offer is made for a limited time only.

Send only \$1.50 to the Diamonex Company, 318-A North Michigan Ave., Chicago, Illinois for a full TWO weeks supply of genuine DIAMONEX, prepaid. Use Diamonex according to the simple directions for only two weeks. If, at the end of that test period you are not delighted with results your money will be refunded immediately on request. There are no strings or conditions—you owe it to yourself to make this wonderful test at once. Write today as this offer is fully guaranteed.

5 WARS

Smith Bros. has served the public since 1847. In that period America has fought five wars. Only during wartime has there ever been any shortage of Smith Bros. Cough Drops. Our production now is war-reduced but we're distributing it fairly to all. Still only 5¢. A nickel checks that tickle!

SMITH BROS. COUGH DROPS
BLACK OR MENTHOL—5¢

Mali oglasi

V najem

se odda čedno opremljeno sobo z gorkoto. Odda se ženski ali dekletu. Vpraša se na 1016 E. 76 St.

V najem

se odda odrasli družini stanovanje s 5 sobami; kopalnica, "fire-place," in fornez. Vpraša se na 13615 Glenside Rd., med St. Clair Ave. in Hayden Ave., od 5. do 7. ure zvečer.

Ako iščete

dobrega popraviljalca za vaše čevlje, pridite k nam. Vedno prvovrstno delo. Popravljamo stare čevlje ter imamo polno zalogo finih, novih moških čevljev. Cene zmerene.

FRANK MARZLIKAR
16131 St. Clair Ave.

ZA
REVMATIČNE
BOLEČI
PITAJTE
PAIN-EXPELLER
Od 1867 god.
Zanesljiv liniment familiji

VSE KARKOLI

potrebuje se od zobozdravnika bodi izvlečenje zob, polnjenje zob in enako lahko dobiti v vaše polno zadovoljstvo pri dr. Župniku, ne da bi zgubili pri tem dosti časa. Vse delo je narejeno, kadar vam čas pripušča. Uradni naslov:

vhod na 62. cesti
Knaufovo poslopje
6131 St. Clair Ave.

ČE POTREBUJETE
novo streho ali pa če je treba vašo streho popraviti, se obrnite do nas. Izvršimo velika in majhna dela na trgovskih poslopih in domovih. Brezplačni proračun.

Universal Roofing Service
1106 St. Clair Ave.
CH. 8376—8377
Ob večerih: ME. 4767

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. HE. 3028
Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatih

If You Suffer From CONSTIPATION!

Try This Famous British Medicinal Salts Now Being Made in U.S.A.

In a glass of hot water put one teaspoonful of Kruschen Salts and drink about half an hour before breakfast. 15 to 20 minutes later follow with your usual breakfast cup of hot coffee or tea. Usually within thirty minutes you get prompt and effective relief and should begin to feel bright and refreshed again. Be sure to follow the simple easy directions.

Now keep this up for 5 straight days—just see if you too don't discover why thousands have found hot water and Kruschen Salts so beneficial in relieving that dull constipated "out-of-sorts" headache feeling. Get Kruschen Salts today—at all drug stores.

If You Suffer 'PERIODIC' FEMALE PAIN

With Its Weak, Cranky, Nervous Feelings

It is at such times you, like so many women and girls suffer from cramps, headaches, backache, distress of "irregularities," periods of the blues—due to functional monthly disturbances—Start at once—try Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound to relieve such symptoms. It's famous not only to help relieve monthly pain but also accompanying tired, weak, nervous feelings of this nature. This is because of its soothing effect on one of woman's most important organs. Taken regularly—Pinkham's Compound helps build up resistance against such symptoms. Follow label directions.

LYDIA E. PINKHAM'S VEGETABLE COMPOUND

Za delavce

Ženska

za KUCHARICO — 2 šift
Nova moderna oprema
Plača od ure
CLEVELAND CAP
SCREW CO.
2921 E. 79 St.

MOŠKE IN ŽENSKO

se potrebuje za

splošna tovarniška dela

6 dni v tednu

48 ur dela na teden

Plača za ZACETEK

Moški 77½c na uro

Ženske 62½c na uro

Morate imeti izkazilo državljanstva.

Nobene starostne omejitve, če ste fizično sposobni za delo, ki ga imamo za vas.

Zglasite se na
EMPLOYMENT OFFICE
1256 W. 74 St.

National Carbon
Co., Inc.

MOŠKI

da bi pomagal v

TOVARNIŠKI KUHINJI

Plača od ure

CLEVELAND CAP

SCREW CO.

2921 E. 79 St.

OSKRBNICE

Polni čas: 5.10 zv. do 1.40 zv.

šest večerov na teden

DOWNTOWN:

750 Huron Rd. ali

700 Prospect Ave.

PLAČA \$31.20 NA TEDEEN

Delni čas:

1424 Argonne Rd.,

South Euclid

Tri ure dnevno, 6 dni na teden

PLAČA \$9.90 NA TEDEEN

Delni čas:

1588 Wayne Rd., Rocky River

Tri ure dnevno, 6 dni na teden

PLAČA \$9.90 NA TEDEEN

Če ste sedaj zaposleni pri o-

brambnem delu, se ne priglajate

EMPLOYMENT OFFICE

ODPRT 8 zj. do 5. zv. dnevno

razen ob nedeljah

Izkazilo državljanstva se

zahteva

THE OHIO BELL

TELEPHONE CO.

700 Prospect Ave. Soba 901

ALI STE NEIZKUŠENTI

MI VAS BOMO TRENTALI

Hotel Statler

je kot majhno mestce. Mi imamo

prte vsakovrstne službe ob skoro kat-

rikoli uri želite delati; ali ves dan ali

pa samo par ur.

Prosta zdravniška oskrba: prosta

varovalnica; restavracija za delavce

odvisno od dela; udobne sobe za po-

tek. Tedenska plača.

Zglasite se pri